

מסורת הש"ס

א. יבמות פב,א. מנחות כב,ב. כג,א. חולין צח,ב. צט,ב. ק,א. קז,א. ילק"ש תורה תשי.

גרסות

כי ניער מתחלה ועד סוף וכסה מתחלה ועד סוף אסור בכת"י: ואפי' ניער ויש בכת"י: ואפי' כסה מתחילה.

אמר מר דברי בכת"י: ודברי.

ניער בסוף ולא ניער בתחלה וכסה בסוף ולא כסה בתחלה בכת"י: לא ניער בתחלה אלא ניער בסוף לא כסה בתחלה אלא כסה בסוף.

סברי ניער בסוף בכת"י: סברי אפי' ניער בסוף.

בתחלה מותר אלמא בכתי"מ: בתחלה אלמא.

דלמא אפשר לסוחטו דברי הכל אסור יש בכת"י: ודלמא בדאפשר לסוחטו כ"ע לא פליגי דאסורסברי אפי' ניער בסוף.

בשלמא דרבנן במין במינו הכא בכת"י: רבנן דהכא במין במינו.

ושואלים: מכלל דברי רבי שנראים לו דברי ר' יהודה (האוסר את כל החתיכות שבקדירה) רק כאשר לא ניער בתחילה (ונאסרה החתיכה הראשונה) וניער וכיסה בסוף, יש להסיק כי ר' יהודה עצמו סבר [סבור] שאף כי [כאשר] ניער מתחלה ועד סוף וכסה מתחלה ועד סוף — גם כן אסור כל מה שבקדירה, ועל כך יש להקשות, אמאי [מדוע] הוא כן, הא [הרי] לא בלע בשר החתיכה הראשונה כלל יותר משאר החתיכות שבקדירה? שכיון שבחש מייד עם נפילת החלב על החתיכה הראשונה, החלב נבלע בכל החתיכות שבקדירה בשווה, והריהו מתבטל בהן (אם יש בהן ששים כנגדו)? ומשיבים: טעם ר' יהודה הוא, שכן אימא [אמור, יש מקום לחשוש ולומר] שבתחילה לא ניער יפה יפה, ולא כסה יפה יפה, ויתכן שבאותה עת החלב לא נבלע בשאר החתיכות אלא רק בחתיכה הראשונה. ולאחר מכן כשהמשיך לניער יפה יפה, אז חזרת חתיכה זו ואוסרת את כל החתיכות, שכן סבור ר' יהודה שאפשר לסוחטו אסור. ואף רבי סבור כן, ואולם אין הוא סבור כר' יהודה לענין חשש זה כאשר ניער וכיסה מתחילה ועד סוף.

א וממשיכים בכיור דברי רבי בהכרעת מחלוקת ר' יהודה וחכמים. אמר מר [החכם, רב] כי נראים דברי ר' יהודה באופן שלא ניער ושלא כיסה, ונראים דברי חכמים כשניער וכסה. ודנים בדבריו: מאי [מה פירושו] "ניער" ומאי [ומה פירושו] "כסה" שאמר רבי? אילימא [אם תאמר] שהכוונה היא שניער בסוף לאחר שכבר בלעה החתיכה הראשונה מן החלב ונאסרה, ולא ניער בתחלה מיד עם נפילת החלב על חתיכת

הבשר. וכיוצא בזה שכסה בסוף לאחר שכבר נאסרה החתיכה הראשונה, ולא כסה בתחלה — האמרת [הרי אמרת] כבר שנראין דברי ר' יהודה בהא [באופן זה]? אלא צריך לומר שכן היא כוונת רבי: "ניער" — מתחלה ועד סוף, ו"כסה" — מתחלה ועד סוף. שאז נראית שיטת חכמים המתירים את הנמצא בקדירה, ואולם מכלל הדברים יש להסיק דרבנן סברי [שחכמים עצמם סבורים] שלא רק באופן זה כל הקדירה מותרת, אלא גם כאשר ניער רק בסוף ולא ניער בתחלה, וכן כאשר כסה רק בסוף ולא כסה בתחלה — כל הנמצא בקדירה מותר. ואף החתיכה הראשונה, אף שנאסרה בתחילה כאשר בלעה מן החלב, הריהו חזרת ומותרת, שאנו אומרים שנשחט ממנה החלב שהיה בה, והתפשט לכל הקדירה. אלמא קסברי [מכאן שהם סבורים] שדבר שאפשר לסוחטו — הריהו מותר. הרי שיש מחלוקת תנאים בנושא של אפשר לסוחטו, שלדעת ר' יהודה (וכן היא דעת רבי) אפשר לסוחטו — אסור, ואילו לדעת חכמים אפשר לסוחטו — מותר. אמר ליה [לו] רב אחא מדיפתא לרבינא בדחיית הדברים: ממאי [ממה, מנין] אתה יודע שבאפשר לסוחטו פליגי [חלוקים] ר' יהודה וחכמים? דלמא [שמא] נאמר כך: אפשר לסוחטו — לדברי הכל (ואף לדברי חכמים) הריהו אסור, והכא [וכאן] בשאלה של מין במינו לא בטיל [אין האיסור בטל]. ואף רבנן [חכמים] הולכים לטעמייהו [לטעמם, לשיטתם] דאמרי [שאומרים] כי תערוכת איסור בהיתר של מין במינו לא בטיל [בטל] האיסור. ולכך במקרה שלפנינו, שהוא תערוכת מין במינו (חתיכת הבשר הראשונה שנאסרה בין שאר הנמצא בקדירה) ר' יהודה אוסר וחכמים מתירים! דחה רבינא: האי מאי [מה ההסבר מה טיבו]? אין זה נראה, שכן אי אמרת בשלמא דרבנן [נניח אם אתה אומר שחכמים] במין במינו הכא [כאן, במקרה זה] כר' יהודה סבירא להו [סבורים הם] ובאפשר לסוחטו פליגי [הם חלוקים], וכדרך שהוסבר למעלה — היינו דקאמר [זהו שאמר] רבי: נראין דברי ר' יהודה בהא [באופן זה] בשלא ניער וכיסה בתחילה אלא בסוף, ונראים דברי חכמים בהא [באופן זה], כשניער וכיסה מתחילה ועד סוף, וכפי שהתפרש. אלא אי אמרת [אם אתה אומר] כהצעתך זו, שבאפשר לסוחטו לדברי הכל אסור,

עיונים

מכלל דר' יהודה סבר כי ניער מתחלה ועד סוף דנו ראשונים מדוע מסיקים על דעתו של ר' יהודה מתוך דברי רבי ולא מתוך דברי ר' יהודה עצמו. והסבירו שמתוך שאמר רבי "נראין (וכותנו לומר: רואה אני. רש"י) דברי ר' יהודה (במחלוקת עם חכמים) מאופן זה דווקא) שלא ניער ושלא כיסה" — הרי זה כממשיך ואומר: "אבל אינו רואה את דבריו באופן זה שניער מתחלה ועד סוף, שכן ר' יהודה אוסר באופן זה, ואני איני סבור כן". שהרי אם כוונת דברי רבי ששיטת ר' יהודה נאמרה רק כשלא ניער בתחילה אלא בסוף — היה לו לומר באופן מדויק יותר "לא אמר ר' יהודה אלא בשלא ניער בתחילה אלא בסוף" (רש"י).

מתחלה ועד סוף נחלקו ראשונים בפירוש הדברים. יש שאמרו שהלשון מדוייקת, שכדי שתיבלע טיפת החלב בכל הנמצא בקדירה יש צורך בבחישה ובכיסוי במשך כל רתיחת הקדירה, מתחילתה ועד סופה (רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ט ה"י). ויש שחלקו ואמרו שאין הלשון מדוייקת, אלא שנהוג שבחשים בקדירה במשך רתיחתה ומכסים אותה כל עוד היא רותחת. ואולם עיקר הדבר היא הבחישה והכיסוי הנעשים בתחילה, שכיון שנעשו מיד עם נפילת החלב על חתיכת הבשר — לא נאסרה אותה חתיכה, שכן התפשטה טיפת החלב בכל הקדירה, והתבטלה בכל הנמצא בקדירה, והכל מותר (טור).

וכתבו אחרונים בפירוש שיטת הרמב"ם, שכיון שאמרו בסוגייתנו בהסבר שיטת ר' יהודה האוסרת את כל החתיכות שבקדירה אף כאשר ניער וכיסה מיד עם נפילת החלב, שזהו משום החשש שמא לא ניער ולא כיסה יפה יפה. מתוך כך הסיק הרמב"ם שאף חכמים המתירים את כל החתיכות שבקדירה, חוששים שמא לא ניער ולא כיסה יפה יפה. ולכן לא התייר אלא כשניער וכיסה מתחילה ועד סוף. ואולם בניער וכיסה בתחילה בלבד, יש

ופרכיין: מכלל דרבי יהודה סבר כי ניער כו' — נמי אסירי. מדמקאמר "רואה אני דברי רבי יהודה בשלא ניער בתחלה, אבל אינו רואה את מה שהוא אוסר אף כשניער" — מכלל דלויח, אף כשניער אסר. מדלח קמני "אמר רבי: לא אמר רבי יהודה אלא בשלא ניער". הא לא בלעה — חתיכה ראשונה יותר מן האחרונה, ובטיפה האחת אין שיעור לאסור את כולן. שמא לא ניער תחלה יפה — ובלעה, ואחר כך פלטו כשניער בסוף. וזהו גזירה לא סבר לה רבי כוונתו, אבל גדאפשר לסוחטו אסור, וצמין צמינו לא צטיל — סבר לה כוונתו. אמר מר דדברי חכמים — המתירין את הכל, נראין לרבי — כשניער, אבל בשלא ניער — לא נראה לו. מכלל, דהס מתירין אף בשלא ניער. ומאי ניער — דקאמר רבי? אילימא ניער בסוף ולא בתחלה — דאף על גב דקצלה את הטעם קאמר רבי דרואה הוא את דברי המתירין, הואיל וניער בסוף ומר ונסחט, דקסבר: אפשר לסוחטו מותר — האמרת "נראין דברי ר' יהודה צהא"? ניער מתחלה ועד סוף — ראה את דברי המתירין מו. דכיון דפשט מתחלה הטעם צבולה קדרה, ואין צה כדי לאסור את כולה — מותר. ולא ראה דברי רבי יהודה החושש שמא לא ניער יפה יפה. מכלל דרבנן סברי כו' — מדקאמר "רואה אני את דבריהם כשניער בתחלה, ואין אני רואה את דבריהם מה שהתירו בשלא ניער מתחלה, והן ממירין אותו בניער שסוף, ומשום ספיטה" — מכלל, דקסברי: אפשר לסוחטו — מותר. וממאי דבאפשר לסוחטו פליגי — והא "עד שתמן" דקאמרי רבנן — אטיפה קא, ושרי אף החתיכה? דילמא חתיכה קמיימא ודאי אסירא, ואספיא דמילתיה דרבי יהודה דאסר את השאר פליגי הן אלף מפני שהן מינה, פליגי רבנן. ואמרי: לעולם אין חתיכה זו אוסרת את השאר, עד שיהא חתיכה כדי לתטעם צבולן. דמין צמינו נמי צטיל. ורבי הכי קאמר: רואה אני את דברי רבי יהודה לאסור אף בשלא ניער בתחלה, וקצלה טעם האיסור ונעשת איסור אלא בסוף, ומורה ופלטת צאחרות, ומין צמינו לא צטיל. ואין אני רואה דברי כשניער בתחלה — דהא לא נעשת איסור. ולשמא לא ניער יפה לא חיישין. ורואה אני את דברי המתירין — כשניער בתחלה, כדפרישית, דלא נעשת איסור, ולשמא לא ניער לא חיישין. ואין אני רואה הימר אפילו צאחרות — בשלא ניער בתחלה אלא בסוף, דנעשת איסור מתחלה וואסרת בסוף את חזרוטיה צמשהו, דמין צמינו לא צטיל. האי מאי אי אמרת בשלמא במין במינו — כולם מודים ללא צטיל, ובחתיכה קמיימא שרו רבנן משום דאפשר לסוחטו מותר, ו"עד שתמן" דקמני — אטיפה קא. היינו — דשיין ליימר "נראין דברי חכמים המתירין כשניער בתחלה", דלא צלעה. אלא אי אמרת אפשר לסוחטו לרבנן נמי אסור — והאי דקשרו רבנן צין שניער בתחלה וצין שלא ניער בתחלה — אשארף הוא דקשרו, ומשום דמין צמינו צטיל, ו"עד שתמן" דקמני — אחתיכה קא. היכי

^[1] ויש שכתבו שאף הרמב"ם לא נתכוון לכך שהניעור והכיסוי יהיו דווקא מתחילה ועד סוף, אלא אף לדעתו די בניעור ובכיסוי בתחילה (רי"ן חביב, הובא בב"י).

^[2] ודברי חכמים כשניער וכסה שכן על ידי הניעור והכיסוי נגרם שתתערב טיפת החלב בכל

^[3] הנמצא בקדירה, והריהו מתבטלת בהם. אכן שאלו המפרשים מדוע התיירו לניער ולכסות,

^[4] והרי כלל הוא שאין מבטלין איסור לכתחילה (ביצה ד,ב)!, והסבירו שאין זה אמור אלא

^[5] במקום שיש בו כבר איסור, ואולם במקרה שלפנינו, כל עוד לא נבלעה טיפת החלב בחתיכה

^[6] שנפלה עליה, עדיין לא נוצר איסור. ולפיכך הניעור והכיסוי אינם מעשה של ביטול איסור,

^[7] אלא של מניעת היווצרות איסור, ודבר זה מותר (רי"ן חביב). ויש מהאחרונים שכתבו שאין

^[8] לבטל חלב בבשר לכתחילה, וכל שאמרו חכמים אינו אלא שאם כך אירע שניער וכיסה הרי הכל מותר, אבל אין לנהוג כן לכתחילה (רעק"א).

^[9] אכן הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פ"ט ה"י) כתב שאם נפל חלב לתוך המרק או לכל

^[10] החתיכות ולא נדע לאיזו חתיכה נפל — מנער את הקדירה כולה, עד שיתערב הכל. ואם

^[11] לאחר מכן לא יהיה בקדירה טעם חלב, הריהי מותרת. ולשונו מורה שכן נוהגים לכתחילה.

^[12] ויש שכתבו ששיטת הרמב"ם (כפי שדיוק המ"מ בלשונו) שאין אומרים חתיכה נעשית נבילה

^[13] במקרה שלא נדע על איזו חתיכה נפל החלב. ולכן כשהוא מנער ומכסה את הקדירה אינו

^[14] נחשב כמבטל איסור לכתחילה (לח"מ). ועוד כתבו כי מאחר ולא נדע על איזו חתיכה נפל

^[15] החלב — הרי כל הקדירה בכלל הספק, ולכן הניעור והכיסוי הגורם לחלב להתערב בכל

^[16] הקדירה, אינו נחשב כמבטל איסור לכתחילה (שי"ך).

מנ"י רבי למיתני "נרלאין דברי חכמים זשניער"? והא רצנן נמי אסרי לה לחתיכה, דאית להו גזרה שמא לא נייער יפה יפה. ורבי, מדתלי טעמא דהיתרא זשניער, מכלל דשרי אף זקמייתא משום דלא זלעה. ואין נרלאין לו זנה, לא דברי רבי יהודה האוסר זכולן, ולא דברי חכמים המתירין זאחרות ואוסרין מיהא זראשונה. ואס זא רבי להשמיענו דמין זמנינו לא זטייל, ועוד דלא חיישין לשמא לא נייער יפה? הכי איצעי ליה למיתני: "נרלאין דברי רבי יהודה שאוסר זכולן, זשלא נייער זתחלה אלא נייער זסוף. דכיון שקבלה הטעם ונאסרה? אוקרת זכרותיה זכל שהוא, דמין זמנינו לא זטייל. ואין נרלאין דבריו — זשנייער. דאיהו חושש לשמא לא נייער יפה, ואוסרת כולן. דכיון דנייער — לא

חיישין להכי, ואף הראשונה מותרת. ומדקאמר "נרלאין דברי חכמים" — מכלל דרצנן זקמייתא נמי שרו, ו"עד שמתן" — אטיפה קאי, וקסברי: אפשר לטוחטו מותר, ולא נעשית החתיכה זבלה. ותו לא מידי — אין לשנות את הסוגיא. והשתא דקס ליה רבי זשיטתיה דרבי יהודה דאפשר לטוחטו אסור, ורז ורבי יוחנן ורבי זנינא נמי כוותיה סברי, אף על גב דאיפליגו עלייהו שמואל וריש לקיש — הא אמרינן: שמואל זאיסורי זמקום רב, ליתא. וכן לגבי רבי יוחנן ליתא. ועדינן כרבי יהודה, זין זטיפת חלב זשנפל על החתיכה ולא נייער ויש זיה זיה כדי ליתן טעם זאזתה חתיכה, וזין זחלב דזעוק זחתיכת זשר ויש זי ליתן טעם זיה. ואפילו אין זו זויז, דהוי חלי שיעור אסור מן התורה. והחתיכה עזמה נעשית זבלה, ואין מועילין שאר החתיכות לזטלה, דכולן נאסרות, ואפילו הן אלה. דזהא נמי קיימא לן כרבי יהודה דמין זמנינו לא זטייל, דהא קס ליה רבי זשיטתיה. ורז ושמואל נמי זשיטתיה קיימי, דרז ושמואל דאמרי תרוייהו: כל איסורין זשנתורה — זמנינו זמשהו, ותניא כותייהו זמסכת עבודה זרה (עג,ז). ואף על גב דאיפלוג עלייהו רבי יוחנן וריש לקיש תסם, ותניא נמי כוותייהו — זשמעינן לאזיי ורזא, דזתראי הו, דקמו כרז ושמואל. דאיתמר: חלב לגו חמרז כו', זמסכת עבודה זרה (סו,א),

וזכפסחים (ל,א) נמי זפסק רזא הלכתא כרז, דמין זמנינו זמשהו. דאמר רזא, הלכתא: חמזן זזמנו, זין זמנינו זין זלא זמנינו — זמשהו. ומפרשין טעמא: זמנינו, זמשהו — רז לטעמיה, דאמר: כל איסורין זשנתורה זמנינו זמשהו, וזשלא זמנינו גזר רז זחמזן אטו מינו, משום דלא זדיילי אינשי מיניה, ואזתו לזלוזלי זיה. שמע מיניה: זתרוייהו הלכה כרבי יהודה, זין זאפשר לטוחטו אסור וכולה נעשית זבלה, זין זמנין זמנינו לא זטייל. אכל אס יש זרוטז זכדו יותר מששים זכל החתיכה שקבלה את הטעם — הרוטז זמזטלה, ומשליכה וכולן מותרות. דזהא אפילו רבי יהודה מודי, דכל מין ומיני ודברי אחר — סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רזנה עליו ומזטלו. ואית ספרים דמתניא זיה איפכא: אמר רבי נרלאין דברי רבי יהודה זשנייער וקסא כו' — ולא אפשר לאוקמא. דאס כן, כולוהו מודו זקמייתא דאסירא. דכיון דמוקי פלוגתייהו נמי זשלא נייער כלל, אס כן על כרחך לרצנן נמי קמייתא אסורה, דהא זלע ולא זלט, ואין כאן מחלוקת אלא זאחרות, ולא איירי זאפשר לטוחטו מידי. הילכך לא גרסינן לה.

משנה לא קרעו אינו עובר — על אכילתו ללקות, ולא על זשולו, דלאו "חלבז" מקרי. וזממרז מפרש אי איכא מיהא איסורא דרצנן או לא. הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו — להיות זכרת. וזמסכת זכריות (זב,א) מוקים לה זלנז עוף, שאין זדמו זויז. אכל זנהמה — חייב זרת אס לא קרעו לאחר זשולו, אינו נאסר, שהלז חלק הוא, ואינו זולע. והכי נמי אמרינן זכפסחים (עז,ז): שאני לג, דשיע.

תוספות

נראין דברי רבי יהודה ואין נראין מבעיא ליה — תימה: לימא דכולי עלמא מין זמנינו לא זטייל, והכי קאמר: נראין דברי רבי יהודה לחכמים — בשלא נייער זתחלה אלא בזסוף, זשחכמים לא נחלקו עליו אלא זשנייער זתחלה ועד סוף. דכי ויש גוינא זשנייער לעיל זפרק קמא (יב,א) גבי "אבדו לו גדייו ותרנגוליו", וזפרק "המוכר את הספינה" (זבא זתרא עט,א) גבי "פיר ושובך", וזכמה דזכתין ויש לומר: דלא קאמר אלא היכא דלא אפשר ליה למימר זענין אחר.

הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו — פירש זקונטרס: זמסכת זכריות (זב,א) מוקי לה זבל עוף, דאין זדמו זויז. אבל זבהמה — חייב זרת אס לא קרעו לאחר זשולו. ואי אפשר לומר כן, דזחדיא אמרינן ב"הקומץ רבה" (זנחות זא,א) דזס זששלו — אינו עובר עליו אס אכלו. והא דמוקי לה זפרק "דס שחיטה" (זכריות זב,א) זבל עוף — משום זבכל ענין קתני זתניתינן דאינו עובר עליו, זין חי זין זבושל. ומה זפירש זקונטרס דזשר הלב אינו נאסר, שהלב חלק הוא ואינו זולע, דהכי אמרינן זכפסחים (עד,ב) "שאני לב דשיע", אומר רבינו תס: דאין לסמוך על זה לעשות מעשה, דזחייה זעלמא הוא זפרק "כיזד זולין" (זכפחים עד,ב). דהוה בעי למיזשט מיניה דאמרינן זכולו זמותרות. דזהא אפילו רבי יהודה זשנייער וקסא כו' — סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רזנה עליו ומזטלו. ואית ספרים דמתניא זיה איפכא: אמר רבי נרלאין דברי רבי יהודה זשנייער וקסא כו' — ולא אפשר לאוקמא. דאס כן, כולוהו מודו זקמייתא דאסירא. דכיון דמוקי פלוגתייהו נמי זשלא נייער כלל, אס כן על כרחך לרצנן נמי קמייתא אסורה, דהא זלע ולא זלט, ואין כאן מחלוקת אלא זאחרות, ולא איירי זאפשר לטוחטו מידי. הילכך לא גרסינן לה.

משנה לא קרעו אינו עובר — על אכילתו ללקות, ולא על זשולו, דלאו "חלבז" מקרי. וזממרז מפרש אי איכא מיהא איסורא דרצנן או לא. הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו — להיות זכרת. וזמסכת זכריות (זב,א) מוקים לה זלנז עוף, שאין זדמו זויז. אכל זנהמה — חייב זרת אס לא קרעו לאחר זשולו, אינו נאסר, שהלז חלק הוא, ואינו זולע. והכי נמי אמרינן זכפסחים (עז,ז): שאני לג, דשיע.

נראין דברי רבי יהודה ואין נראין מבעיא ליה — תימה: לימא דכולי עלמא מין זמנינו לא זטייל, והכי קאמר: נראין דברי רבי יהודה לחכמים — בשלא נייער זתחלה אלא בזסוף, זשחכמים לא נחלקו עליו אלא זשנייער זתחלה ועד סוף. דכי ויש גוינא זשנייער לעיל זפרק קמא (יב,א) גבי "אבדו לו גדייו ותרנגוליו", וזפרק "המוכר את הספינה" (זבא זתרא עט,א) גבי "פיר ושובך", וזכמה דזכתין ויש לומר: דלא קאמר אלא היכא דלא אפשר ליה למימר זענין אחר.

הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו — פירש זקונטרס: זמסכת זכריות (זב,א) מוקי לה זבל עוף, דאין זדמו זויז. אבל זבהמה — חייב זרת אס לא קרעו לאחר זשולו. ואי אפשר לומר כן, דזחדיא אמרינן ב"הקומץ רבה" (זנחות זא,א) דזס זששלו — אינו עובר עליו אס אכלו. והא דמוקי לה זפרק "דס שחיטה" (זכריות זב,א) זבל עוף — משום זבכל ענין קתני זתניתינן דאינו עובר עליו, זין חי זין זבושל. ומה זפירש זקונטרס דזשר הלב אינו נאסר, שהלב חלק הוא ואינו זולע, דהכי אמרינן זכפסחים (עד,ב) "שאני לב דשיע", אומר רבינו תס: דאין לסמוך על זה לעשות מעשה, דזחייה זעלמא הוא זפרק "כיזד זולין" (זכפחים עד,ב). דהוה בעי למיזשט מיניה דאמרינן זכולו זמותרות. דזהא אפילו רבי יהודה זשנייער וקסא כו' — סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רזנה עליו ומזטלו. ואית ספרים דמתניא זיה איפכא: אמר רבי נרלאין דברי רבי יהודה זשנייער וקסא כו' — ולא אפשר לאוקמא. דאס כן, כולוהו מודו זקמייתא דאסירא. דכיון דמוקי פלוגתייהו נמי זשלא נייער כלל, אס כן על כרחך לרצנן נמי קמייתא אסורה, דהא זלע ולא זלט, ואין כאן מחלוקת אלא זאחרות, ולא איירי זאפשר לטוחטו מידי. הילכך לא גרסינן לה.

משנה לא קרעו אינו עובר — על אכילתו ללקות, ולא על זשולו, דלאו "חלבז" מקרי. וזממרז מפרש אי איכא מיהא איסורא דרצנן או לא. הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו — להיות זכרת. וזמסכת זכריות (זב,א) מוקים לה זלנז עוף, שאין זדמו זויז. אכל זנהמה — חייב זרת אס לא קרעו לאחר זשולו, אינו נאסר, שהלז חלק הוא, ואינו זולע. והכי נמי אמרינן זכפסחים (עז,ז): שאני לג, דשיע.

עיונים

הכחל התורה אסרה באיסורי בשר וחלב רק חלב שיצא מן הבהמה בחייה, ואילו החלב הנמצא בכחל לאחר שחיטתה של הבהמה כיון שלא יצא ממנה בחייה אינו אסור מן התורה בבישול בבשר (להלן קיג,ב). ואולם חכמים גזרו אף על חלב כחל, שמא מתוך כך יבואו לאכול בשר בחלב האסור מן התורה. ומעתה לא זו בלבד שאסור לבשל כהל (שלא הרצא חלבו ממנו) עם בשר אחר בקדירה אחת, אלא אף הכחל עצמו אסור בבישול.

קורעו ומוציא את חלבו נחלקו ראשונים באשר לאופן בישולו של הכחל לאחר שנקרע והוצא חלבו, שיש שאמרו שאינו מותר בבישול אלא לעצמו, ולא עם בשר אחר (רש"י). ויש שאמרו כי מותר לבשלו אף עם בשר אחר, לאחר שנקרע כדינו (תוס').

הלב קורעו ומוציא את דמו בסוגיה בזכריות (זב,א) הוסבר כי זבל ישנם שני סוגי דם: הדם הבלוע בבשר הלב עצמו, כדס הנמצא בזאר האיברים זשגוף (והוא הנקרא "דס האיברים" וכן "דס דיליה", דמו שלו). והדס המתכנס אל תוך חלל הלב (והוא הנקרא "דס דאתי ליה זעלמא", דס הבא לו זמהחין). והרי הוא דס זעין (ויעוין ב"העולם"). קריעת הלב נעדה להוציא את הדם הזכנוס בו, שאינו יוצא ממנו זמליחתו, כדס הבלוע באיברים, וזכרכת לכך דווקא הקריעה (מאירי). ואילו הדם הבלוע זבל, אינו יוצא זקריעתו אלא דווקא זמליחתו. ומעתה מוכשר הלב לבישול ולאכילה זקריעה וזמליחה, כאשר הוסדר הראוי הוא זבתחילה יקרע את הלב, ולאחר מכן ימלחנו. אכן אם זמלח הלב זתחילה, יכול הוא לקרעו לאחר מכן ולהוציא את הדם הזכנוס זבתוכו, ואין הוא נזקק לחזור ולמולחו שנית. כיון שהלב הריהו חלק, ואינו זולע מן הדם זבתוכו. ולא זו זבלד, אלא אפילו אם התבשל הלב זקדירה לאחר זמליחה, זלא זשנקרע, הריהו קורעו לאחר זבישול, ומותר.

זסוגיה בזכריות (שס) יש הזחנה זין לב העוף ולב הבהמה. זשמשנתו האומרת שאם לא זקרע הלב, אין זתחייבים על אכילתו, מדברת רק זבל עוף. זשכן אין זדמו זשייעור זויז, אבל לב בהמה שיש בו דס זשייעור זויז ויותר — חייבים זרת על אכילתו, אם לא זקרע (רש"י). ויש זשלקו וזתבו שאף האוכל לב בהמה שלא זקרע ובושל, שאינו חייב זרת, כיון זשזמסכת זנחות (זא,א) זקבע כי אין חייבים זרת על אכילת דס זבושל. וטעם הדבר שהעמידו זמסכת זכריות את דברי זששנתנו זבל עוף, משום זשבל עוף הדברים זתקיימים זכל האופנים: זין זשהוא חי זין זשהוא זבושל, ואילו זבל בהמה, אין חייבים זרת אלא זמבושל, ולא זחי (תוס'). אכן שיטת רש"י זמנחות שם זמחינה זין דס זקשים לדס חולין, וזדס חולין עובר על איסור תורה זל האוכל דס, ואף זה הזבושל). ועוד זתבו ראשונים כי

והכא [זכא] אין ר' יהודה וחכמים חלוקים בזין החתיכה הראשונה, שלדעת הכל היא נאסרת, ונחלקו רק האם היא אוסרת את שאר החתיכות, זשכן **זמין זמנינו זקימפלגי** [הס חלוקים]. מעתה **האי** [זה] שאמר רבי זשנראים דברי חכמים זשנייער זחלה, ואין נראים זכאופן זה דברי ר' יהודה. והרי אף חכמים סבורים כר' יהודה שמא לא נייער יפה

יפה, ולכן נאסרה החתיכה הראשונה, ואולם הם סבורים כי הנייעור זסוף אינו אוסר את הנמצא זקדירה (שהרי זו זתערובת מין זמנינו), ואולם החתיכה הראשונה עומדת באיסורה (זשכן לדעתם, אפשר לסוחטו הריהו אסור). מעתה היה לרבי לומר **נראין דברי ר' יהודה** זכל החתיכות נאסרות, כאשר נייער רק זסוף, ומטעם זמין זמנינו אינו זטל, ואין נראין דברי ר' יהודה זשנייעור זתחילה יש לחשוש שמא לא נייער יפה יפה, ולכן יש לאסור את הכל הוא זשזבעי ליה [זריך היה לרבי לומר]. ותו לא מידי [וזשוב אין דבר] זנוסף שיש לומר. ונזחיתה זכך הצעתו של רב אחא זדיפתי.

ב משנה הרוצה לאכול את הכחל (עטין) של בהמה זשנזשטה, המלא זחלב — הריהו קורעו לפני זישולו, ומוציא את חלבו זתוכו, ואחר כך רזשי הוא לזשלו. ואם עבר זבישלו זלא שקרעו לפני כן — אינו עובר עליו זבישולו וזאכילתו משום זשר וחלב, ללקות על כך, זשכן אין החלב זשזכחל זחשב "זחלב" האסור זתורה. והוא הדין זרוצה לאכול את הלב המלא זדס — זתחילה קורעו ומוציא את דמו הזכנוס זתוכו, ומולחו ומוציא זכך את הדם זשזבזשו, ולאחר מכן הריהו זמבשלו ואוכלו. ואם זמלח ולא קרעו — הריהו קורעו לאחר זמליחתו, ומוציא את דמו, ומותר באכילה. ואם לא קרעו ואכלו — אינו עובר עליו הזתחייב על אכילתו עונש זרת.

זמזן זזמנו, זין זמנינו זין זלא זמנינו — זמשהו. ומפרשין טעמא: זמנינו, זחלב — הריהו קורעו לפני זישולו, ומוציא את חלבו זתוכו, ואחר כך רזשי הוא לזשלו. ואם עבר זבישלו זלא שקרעו לפני כן — אינו עובר עליו זבישולו וזאכילתו משום זשר וחלב, ללקות על כך, זשכן אין החלב זשזכחל זחשב "זחלב" האסור זתורה. והוא הדין זרוצה לאכול את הלב המלא זדס — זתחילה קורעו ומוציא את דמו הזכנוס זתוכו, ומולחו ומוציא זכך את הדם זשזבזשו, ולאחר מכן הריהו זמבשלו ואוכלו. ואם זמלח ולא קרעו — הריהו קורעו לאחר זמליחתו, ומוציא את דמו, ומותר באכילה. ואם לא קרעו ואכלו — אינו עובר עליו הזתחייב על אכילתו עונש זרת.

משנה לא קרעו אינו עובר — על אכילתו ללקות, ולא על זשולו, דלאו "חלבז" מקרי. וזממרז מפרש אי איכא מיהא איסורא דרצנן או לא. הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו — להיות זכרת. וזמסכת זכריות (זב,א) מוקים לה זלנז עוף, שאין זדמו זויז. אכל זנהמה — חייב זרת אס לא קרעו לאחר זשולו, אינו נאסר, שהלז חלק הוא, ואינו זולע. והכי נמי אמרינן זכפסחים (עז,ז): שאני לג, דשיע.

מסורת הש"ס

ב. עירובין קג,ב. סוכה לו,ב. יבמות לט,א. נזיר כא,א. סנהדרין טב,א. סו,ב. ע"ז זכג,א. סד,א. הוריות טז,ב. זכורות יא,א. ילק"ש תורה שטז.
ג. תוספתא חולין פ"ח, ח. פסחים עד,ב. זכריות זב,א.

גדרות

ואין נראין מבעי ליה ותו לא מידי זכתיימי: ואין נראין דברי ר' יהודה מיבעי ליה קשיא.

העולם

דס הלב
הלב הוא זעין זשאבת, זמזרימה דס עתיר זמצן מן הריאות זכל הגוף זרך זערכת העורקים, וכן זחזירה דס מן הגוף אל הריאות זרך הוורידים, וחזור זחילה. דס זמצוי זחללו של הלב הוא איפוא דס "דאתי ליה זעלמא". עם זאת, הלב, זכל איבר אחר, זריך לאזפקה זדירה של דס. דס זה נמצא זמערכת של כלי דס (זכליליים) המיוחדת לו, ומזויה זשירי הלב עצמו ועל זביו, והוא הקרוי "דס דיליה".

ראה נספח תמונות עמוד 6.

